

หมอดินสงขลาฯ 'หญ้าแฝก' พืชอนุรักษ์ดินและน้ำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานพระราชดำริ เกี่ยวกับการพัฒนาและธรรมาภิบาลการใช้หญ้าแฝก เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ตลอดจนเพื่อการฟื้นฟูทรัพยากรดินและการรักษาสงคราม เนื่องจากหญ้าแฝกเป็นพืชที่มีรากยาวหยั่งลึกแผ่กระจายเสมือนเป็นกำแพงธรรมชาติ ที่ช่วยป้องกันปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินได้นำมาแนะนำพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาดำเนินการและถ่ายทอดสู่เกษตรกรอย่างกว้างขวาง

นายจันทน์ พร้อมมูล นักวิชาการเกษตรชำนาญการ สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12 กรมพัฒนาที่ดิน กล่าวว่า พื้นที่อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา เกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ก่อนช่วงล่างชัน ได้ใช้ประโยชน์พื้นที่ โดยการปลูกยางพาราซึ่งส่วนใหญ่ปลูกยางพาราเป็นรอบที่สองหรือพูดได้ว่ามีการใช้ประโยชน์พื้นที่มาไม่ต่ำกว่า 60 ปี ดังนั้น ปัญหาของพื้นที่เหล่านี้ไม่เพียงแต่เรื่องการชะล้างพังทลายของดินเพียงอย่างเดียว เรื่องความอุดมสมบูรณ์ของดินก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ต้องเร่งแก้ไข มิฉะนั้นจะก่อให้เกิดผลกระทบกับเกษตรกรทั้งเรื่องผลผลิตตกต่ำและค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น

สถานีพัฒนาที่ดินสงขลาจึงได้ทำโครงการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยทำเป็นแปลงสาธิตในพื้นที่ลาดชันของเกษตรกรที่มีการปลูกยางพารา ซึ่งหญ้าแฝกที่ใช้นั้นเป็นพันธุ์สงขลา 3 เนื่องจากมีพันธุ์ที่มีลักษณะเด่นคือระบบรากลึก ลำต้นแข็งแรง แต่ด้วยสภาพ

พื้นที่ที่มีความลาดชันสูงจำเป็นต้องปลูกในช่วงฤดูฝน เพราะช่วงฝนจะช่วยหญ้าแฝกพัฒนาเริ่มแตกหน่อแตกกอได้เร็ว เมื่อได้เป็นแถบหญ้าแฝก ก็จะกักประโชชน์พื้นที่ในเรื่องป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และยังช่วยกักเก็บตะกอนดิน กักเก็บน้ำในดินที่มีธาตุอาหารไม่ให้ชะล้างลงไปสู่พื้นที่ต่ำ ทำให้ดินในแปลงมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น

ด้วยสภาพภูมิอากาศของภาคใต้มี 2 ฤดู คือฤดูฝนกับฤดูร้อน ซึ่งหญ้าแฝกสามารถช่วยได้ทุกฤดู ไม่ว่าจะปลูกใน

ช่วยป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ส่วนฤดูแล้ง หญ้าแฝกก็จะช่วยรักษาความชุ่มชื้นในดิน ด้วยการนำใบหญ้าแฝกตัดมาคลุมโคนต้นยางพารา ช่วยใหยางพาราสามารถเติบโตได้ต่อเนื่อง นอกจากนี้ หญ้าแฝกที่มีการตัดแต่งปีละสองครั้ง ใบที่ตัดออกมานั้นสามารถนำมาคลุมดินในแปลง จะเกิดการย่อยสลายเป็นปุ๋ยเพิ่มอินทรียวัตถุ เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดินได้ด้วย

จากการดำเนินโครงการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ดังกล่าวมาได้ประมาณ 2 ปี เห็นผลชัดเจน คือ ลักษณะความแตกต่างระหว่างพื้นที่ที่ไม่ได้ปลูกหญ้าแฝกจะมีร่องที่ถูกน้ำกัดเซาะระหว่างขั้นบันไดดินอย่างชัดเจน แต่สำหรับแปลงที่ปลูกหญ้าแฝกจะไม่มีการชะล้างพังทลายของดิน หรืออาจมีบ้างแต่น้อยที่สุด ซึ่งข้อเปรียบเทียบที่ชัดเจนนี้เองทำให้เกษตรกรเข้ามาศึกษาดูงานที่แปลงสาธิตนี้และได้รับการยอมรับจากเกษตรกรเป็นอย่างดี โดยแต่ละปีสถานีพัฒนาที่ดินสงขลาจะแจกจ่ายกล้าหญ้าแฝกให้เกษตรกรไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ปีละประมาณ 2 ล้านกว่ากล้า ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร

“การส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเป็นการน้อมนำแนวพระราชดำริของในหลวง ในด้านการพัฒนาที่ดิน ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินสนับสนุนเกษตรกรในเรื่องการปลูกหญ้าแฝกมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะแนะนำเกษตรกรว่าพื้นที่ตรงไหนปลูกอะไรไม่ขึ้นให้เอาหญ้าแฝกไปปลูกก่อน เพราะสามารถปลูกได้ในพื้นที่ลาดชัน พื้นที่ดินเปรี้ยว ดินเค็มก็พอปลูกได้ ถ้าปลูกแฝกขึ้นต่อไปการพัฒนาที่ดินก็ง่ายขึ้น” นายจันทน์ กล่าว

เกษตรกรที่สนใจในประโยชน์ของหญ้าแฝก สามารถติดต่อขอพันธุ์กล้าหญ้าแฝกได้ที่สถานีพัฒนาที่ดินทุกจังหวัด หรือหมอดินอาสาในพื้นที่ของท่านได้